

Stanovisko: ČT a ČRo by se neměly zamotat do “boje proti dezinformacím”, jak navrhuje novela zákona o veřejnoprávních médiích

Zítřka od 9:00 se má na plénu Poslanecké sněmovny probírat vládní návrh změny zákona o České televizi a Českém rozhlasu. Vedle diskutovaného zvýšení poplatků skrývá pro veřejnoprávní média nový, unikátní úkol, a to přispívat

„k postupu proti dezinformacím při respektování svobody slova”.

Taková změna, ač snad vedena dobrým úmyslem, by byla pro veřejnoprávní televizi a rozhlas danajským darem, ne-li dýkou do zad. Apelujeme na poslance a poslankyně, aby byl „postup proti dezinformacím” z návrhu zákona vynechán z následujících důvodů:

- Český právní řád nezná pojem „dezinformace”. Jedná se o pojem vágní a špatně definovaný, pod kterým si navíc každý, a zejména na politické scéně, představuje něco jiného, zpravidla i každý přehnaný výkřik oponenta. Dále není vůbec jasné, co by veřejnoprávní média při “*postupu proti dezinformacím*” měla přesně dělat. Na tuto skutečnost [již dříve upozornila Legislativní rada vlády](#).
- Zmatení ohledně významu pojmu je zřejmé již [ze samotného odůvodnění](#) této pasáže. V jedné větě se píše, že dezinformace jsou „záměrně nepravdivé informace šířené s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory”, aby se ve větě následující napsalo, že dezinformace „cíleně mísí pravdu s konspiracemi” a dále významově těžko uchopitelným spojením že dezinformace „šíří chaos a nenávisť” uvedl jejich údajný důsledek. Má tedy veřejnoprávní médium nějak postupovat proti jevům, které šíří chaos?
- Obtíže autorů definičně uchopit pojem „dezinformace” vede k nejasnosti ohledně toho, co by se nově po ČT a ČRo mohlo chtít. Legislativní rada vlády například poznamenala, že s novým úkolem by přibyla i povinnost aktivně dezinformace vyhledávat. Jak, pokud zákon neurčuje, co dezinformace jsou? Na významu pojmu nepanuje shoda ani v obecné, ani v odborné veřejnosti.
- V odůvodnění novely se z definičních kritérií pojmu „dezinformace” vytratily dvě důležité podmínky: 1) záměr způsobit vážnou újmu; tento tradičně v judikatuře stabilizovaný rys verbálního zločinu se nyní má rozmělnit na pouhý záměr ovlivnit rozhodování a názory; 2) nepřátelský a organizovaný původce – v novele se o povaze původce nedozvídáme vůbec, čili nemusí jít o Rusko či jiného agresora nebo domácí extremistické skupiny, ale „pachatelem dezinformace” může být kdokoliv.
- Absence kritéria ad 1) zásadně řadí závažnost jevu, a to do neakceptovatelné míry. Nemyslíme si, že by nás měla veřejnoprávní média aktivně chránit před těmi, jež se snaží pouze ovlivnit naše rozhodování či názor, pokud zde není jasná a přítomná újma. Obáváme se dále, že jde o zřejmý projev paternalismu, jenž veřejnoprávními médii jediné uškodí.

- Absence kritéria 2) způsobí, že se veřejnoprávní média budou politizovat. Dnes je běžné, že se političtí hráči navzájem označují za lháře a dezinformátory¹, a to i v případech, kdy jde pouze o nepřesná tvrzení, hyperboly, hodnotové soudy, atd. Návrh tlačí veřejnoprávní média do politické arény, kde si budou muset vybírat, čím se zabývat a čím ne. A zde hrozí, že se projeví osobní politické zkresení jednotlivých žurnalistů nebo médií.
- Novela také propojuje ČT a ČRo se státními aktéry, čímž podemílá zásadní roli veřejnoprávních médií coby hlídacího psa, jenž si k aktivitám státu má držet kritický distanc. Při představování navrhované změny ministr Ivan Bartoš prohlásil, že by média nově mohla „*spolupracovat s ministerstvem školství, v oblasti strategické komunikace s ministerstvem zahraničí nebo Centrem pro hybridní hrozby ministerstva vnitra.*” To je krátkozraké, znamená to, že by veřejnoprávní média nemohla podrobit strategickou komunikaci státu objektivní kritice. Nejenže to ohrožuje jejich nezávislou úlohu, ale ztrátou zpětné vazby i samotnou schopnost státu dobře strategicky komunikovat. Novela tak v určitém smyslu ohrožuje bezpečnost státu.

Výše zmínené nás vede k závěru, že návrh změny zákona o ČT a ČRo má potenciál poškodit důvěru k veřejnoprávním médiím a paradoxně ublížit informačnímu prostoru a jeho kultuře v naší zemi.

Z těchto důvodů důrazně odmítáme navrhovanou změnu a pevně doufáme, že ji odmítnou i zákonodárci.

Za platformu SvobodaSlova.Online

Adam Růžička
Jan Hořeňovský
Oldřich Kužílek

¹ Naposledy viz reakce na silná tvrzení Pirátů na jejich tiskové konferenci